

Pedagógus szakvizsga

Protestáns köznevelési vezető pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzés

- Segédanyag a záróvizsgára történő felkészüléshez -

Záróvizsga-tételsor

(2021. szeptember után jogviszonyt létesített hallgatók részére)

1. A keresztyén vezető. A keresztyén vezetés esszenciája A vezetés legfontosabb irányainak ismerete. A személyiség nevelésének három alapkérdése; Vezetői stílusok. Vezetői szerepfelfogás sajátosságai a keresztyén iskolákban. A környezet, a viselkedés és a spirituális önazonosság összefüggései

- Vezetett vezető, a vezetés adott időre szóló szolgálat, nem rang, stb.
- nem semleges, hanem normatív, bibliai alapú szakmai identitás
- Vezetési irányok: rendszeretet, függetlenség, érzelmi biztonság, extrovertáltság, jóindulat és szelíd-ség
- Vezetői stílusok: gondoskodó, strukturáló, szolgáló vezető
- Vezetői szerepfelfogás sajátosságai: Közösségi tevékenység, szerepek váltogatása, felelősségvállás és szolgálat, sáfár és pásztor szerepfelfogása

2. A keresztyén iskola. Sajátos és kizárólagos feladatrendszer. A keresztyén iskola Isten-képe, emberképe és gyermekképe, nevelési eszménye. A keresztyén iskola jövőképe stratégia-alkotása. A keresztyén iskola szervezeti és személyzeti keretei.

- küldő, küldetéstudat és szolgálatkészség együttese
- teljes személyiség egysége, kibontakozása, megőrzése
- jövőorientáltság, idealizált, de elérhető jövőkép, kellő kihívás, stratégiai tervezés
- fenntartó, vezetés, iskolalelkész, munkatársi közösség szerepe és felelőssége a keresztyén iskola működtetésében

3. Vezetői etika Protestáns hivatástudat a vezetésben; Spiritualitás, menedzsment és szakértelem a vezetői munkában; A hiteles vezető jellemzői. Vallott és megélt etikai normák, etikai kihívások a vezetői munkában.

- Hiteles vezetők: Egy tiszta cél érdekében dolgoznak szenvedélyesen; Stabil értékek szerint élnek (azaz van belső irányítójuk); Nemcsak az eszükkel, de a szívükkel is vezetnek; Valós kapcsolaton alapuló emberi viszonyokat alakítanak ki; Óriási önfegyelmekkel bírnak.
- A Biblia négy vezetési alapelve: Szolgálók Istennek, és szolgálók embertársaimnak; Istentől kaptam a hatalmat, és ezt mások érdekében használom; Istennek és az embereknek is felelősséggel tartozom, és felelős vagyok a rám bízottakért; Magam is Isten kegyelméből élek, és kész vagyok arra, hogy irgalommal és megbocsátással forduljak munkatársaim felé.
- A keresztyén etika megkülönböztető jellege inkább az erkölcsi indíttatásban és az egyéni erkölcsös indoklásának módjában rejlik, semmint az erkölcsös magatartás tényleges tartalmában
- Ricoeur terminológiája: (ARISZTOTELÉSZI) ETIKA: a jónak látott célok, az élet akarása; (KANTI) MORÁL: az ezekből fakadó egyetemes rendeltetésű normák, kötelezettségek, tiltások; GYAKORLATI BÖLCSESSÉG: az etika harmadik szintje. Ezen a szinten a döntések a váratlan helyzetre adott reakciók. A gyakorlati bölcsesség „visszautal arra a személyre, aki (etikai célkitűzései mellett) figyelmes a helyzet sajátos voltára is.”

4. Bibliai szemléletű szervezetfejlesztés. Látás és küldetés meghatározása. Keresztyén szervezetek öt biblikus célja. A megvalósítás fontossága, folyamatokban való gondolkodás, szolgáló vezetés. A jól teljesítő szervezetek jellemzői.

- A minket körülvevő valóság megértése, képességeink és lehetőségeink megértése
- Stockdale paradoxon: Nézz szembe a kellemetlen tényekkel, de sose veszítsd el a hitedet!
- Öt biblikus cél: istentisztelet, szolgálat, evangelizáció, közösségépítés, tanítvánnyá tétel
- Jól teljesítő szervezetek jellemzői: erős kultúra (mindenki által elfogadott és közösen osztott érték és norma rendszer működik), rugalmas (képes alkalmazkodni a változásokhoz, illeszkedik a szervezet stratégiájához, figyelemmel van a beosztottakra és a vezetőkre is.
- A szolgáló vezetővé válás abból a magától értetődő érzésből indul ki, hogy valaki elsősorban szolgálni akar. Aztán a megfontolt döntések sora elvezeti az embert oda, ahol már alkalmas a vezetésre.

5. A pályázatok életciklusai, a pályázati projekt tervezése.

- Pályázati forrás felkutatása, pályázati feltételek vizsgálata, projekt tervezése, pályázat elkészítése és benyújtása, eredmény, támogatási szerződés, megvalósítás, részidős beszámoló, záró beszámoló és elszámolása, nyomonkövetés, utóellenőrzés, lezárás.
- SWOT analízis, hatásvizsgálat, tevékenység-mátrix, indikátorok, munkaterv, feladatok és felelősök, időterv, HR terv, pénzügyi terv, projekt előfinanszírozási terv, disszeminációs terv, kötelező dokumentumok beszerzése
- Az intézményvezető szerepe a projektek koordinálásában.
- Az intézményvezető pénzügyi felelőssége.
- Tervezés és nyomonkövetés szerepe a projektek életciklusában.

6. Mik lehetnek az adatkezelés jogalapjai az Európai Unió általános adatvédelmi rendelete (GDPR) szerint és mely alapelvből következik az a követelmény, hogy személyes adat csak a megfelelő jogalap mellett kezelhető? Melyek az adatkezelési tájékoztató alapvető követelményei a GDPR alapján?

- Az adatkezelésnek a GDPR 5. cikk (1) bekezdésének a) pontjában foglalt alapelv (jogszerűség, tisztességes eljárás és átláthatóság) értelmében megfelelő jogalappal kell rendelkeznie (jogszerűség követelménye).
- A GDPR hat, egyenrangú jogalapot jelöl meg, a következők szerint [GDPR 6. cikk (1) bekezdése]:
 - az érintett önkéntes hozzájárulása,
 - az adatkezelés olyan szerződés teljesítéséhez szükséges, amelyben az érintett az egyik fél, vagy az a szerződés megkötését megelőzően az érintett kérésére történő lépések megtételéhez szükséges (röviden: szerződéses jogalap),
 - az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges,
 - az adatkezelés az érintett vagy egy másik természetes személy létfontosságú érdekeinek védelme miatt szükséges,
 - az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges,
 - az adatkezelés az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekeinek érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha ezen érdekekkel szemben elsőbbséget élveznek az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai, amelyek személyes adatok védelmét teszik szükségessé, különösen, ha az érintett gyermek (jogos érdek jogalapja)
- A hozzájárulás csak akkor alkalmazható, ha az valóban önkéntes, a gyakorlatban nehezen értelmezhető pl. munkáltató és munkavállaló között vagy oktató és diák között (ebben az esetben másik jogalapot kell választania az adatkezelőnek).
- A jogos érdek alkalmazásához ún. érdekmérlegelési tesztet kell az adatkezelőnek készítenie.
- A jogos érdek jogalapja nem alkalmazható a közhatalmi szervek által feladataik ellátása során végzett adatkezelésre.
- Az adatkezelési tájékoztató elkészítésének kötelezettsége a GDPR 5. cikk (1) bekezdésének a) pontjában foglalt, „jogszerűség, tisztességes eljárás és átláthatóság” alapelvből következik.
- Az átláthatóság elve lényegében azt követeli meg, hogy az érintett már az adatkezelési tevékenység megkezdését megelőzően, de legkésőbb az adatkezelés megkezdésének időpontjában tájékoztatást kapjon arról, hogy személyes adatait a tevékenység során ki(k) és hogyan kezeli(k).
- Az adatkezelési tájékoztató tartalmi elemeit a GDPR 13-14. cikkei tartalmazzák.
- Az adatkezelési tájékoztató kötelező elemei minden esetben:
 - Az adatkezelő és – ha van ilyen – az adatkezelő képviselőjének kilétes és elérhetőségei,
 - az adatvédelmi tisztviselő elérhetőségei (ha adatkezelő alkalmaz adatvédelmi tisztviselőt)
 - a személyes adatok kezelésének tervezett célja és az adatkezelés jogalapja,
 - a kezelt személyes adatok kategóriái,
 - a személyes adatok címzettjei vagy a címzettek kategóriái,
 - harmadik országba történő adattovábbítás (ha van ilyen),
 - a személyes adatok tárolásának időtartama,
 - az érintetti jogokról történő tájékoztatás,
 - tájékoztatás a felügyeleti hatósághoz történő panasz benyújtásának lehetőségéről...

7. Jellemezze röviden az adatvédelmi jog legfontosabb szereplőit (érintett, adatkezelő, adatfeldolgozó)!

- Érintett az az azonosított vagy azonosítható természetes személy, akinek személyes adatait az adatkezelő kezeli (fontos: nem kell azonosítottnak, csak azonosíthatónak lennie; csak természetes személy vonatkozásában beszélhetünk személyes adatokról, pl. egy gazdasági társaság esetében ez nem merülhet fel).
- Az adatkezelő az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely a személyes adatok kezelésének céljait és eszközeit önállóan vagy másokkal együtt meghatározza; ha az adatkezelés céljait és eszközeit az uniós vagy a tagállami jog határozza meg, az adatkezelőt vagy az adatkezelő kijelölésére vonatkozó különös szempontokat az uniós vagy a tagállami jog is meghatározhatja.
 - Önálló adatkezelőről beszélünk akkor, ha az adatkezelés céljait és eszközeit egyetlen adatkezelő határozta meg.
 - Közös adatkezelésről akkor beszélünk, ha az adatkezelés céljait és eszközeit több adatkezelő együttesen határozta meg (pl.: önkormányzat és polgármesteri hivatal közös honlapot üzemeltet).
- Az adatfeldolgozó az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely az adatkezelő nevében személyes adatokat kezel.
 - Az adatfeldolgozót az adatkezelőtől leginkább az különbözteti meg, hogy nem vesz részt az adatkezelési cél meghatározásában. Így adatfeldolgozó lehet pl. egy honlap tárhely-szolgáltatója, egy bérszámfejtő vállalkozás, amikor az alkalmazottak személyes adatait kezeli vagy egy könyvelőiroda is.
 - Az adatfeldolgozónak az adatkezelővel főszabály szerint ún. adatfeldolgozói szerződést kell létesíteni, amely meghatározza az adatkezelés
 1. tárgyát,
 2. időtartamát,
 3. jellegét és célját,
 4. a személyes adatok típusát,
 5. az érintettek kategóriáit, valamint
 6. az adatkezelő kötelezettségeit és jogait.

8. Nevelő, oktató munka ellátására létesített jogviszony főbb jellemzői egyházi fenntartású köznevelési intézményben.

- Pedagógus munkakörben kizárólag munkajogviszonyban lehetséges a foglalkoztatás
 - Kivétel:
 - óraadó
 - egyházi szolgálati jogviszony
- munkajogviszony
 - munkaszerződéssel jön létre
 - határozott vagy határozatlan időre (határozott idő esetén az öt évet nem haladhatja meg, a több határozott idejű jogviszonyt tartamát össze kell számítani)
 - lehet teljes (heti 40 óra) vagy részmunkaidős (heti 40 óránál rövidebb)
 - rendkívüli munkavégzése díjazására, pótszabadságára a közalkalmazottakra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni
- óraadó
 - polgári jogi (megbízási) jogviszony keretében látható el
 - legfeljebb heti 14 tanórára létesíthető
 - megbízási díj illeti meg (a felkészülés, dolgozatjavítás stb. díjazását a megbízási díj tartalmazza)
 - határozott vagy határozatlan időre
 - a képzési feltételek ebben az esetben is irányadóak
- a Magyarországi Református Egyház köznevelési törvényének (1995. évi I. törvény) sajátos szabályai
 - életvitel (azonnali hatályú felmondási ok)
 - elsősorban protestáns egyháztagot kell alkalmazni
 - hitoktató a nevelőtestület teljes jogú tagja
 - illetménye nem lehet kevesebb az azonos munkakörben közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott személy díjazásához képest

9. A református köznevelési intézmény vezetőjének jogállása

- A megbízás
 - A fenntartó bízza meg (pályázat vagy meghívás alapján) a nevelőtestületet meghallgatva
 - Erre teljes munkaidős, határozatlan idejű munkaszerződést kell kötni. Az egyházi törvény nincs összhangban az Munka törvénykönyve-vel. A munkajogviszonyt és a megbízást nem lehet elválasztani.
 - A megbízás öt tanévre szól, újabb öt évre megerősítheti. Első alkalommal szólhat egy tanévre is.
 - A megbízás feltételei
 - Református teljes jogú egyház tagság
 - Megfelelő képzettség
 - Öt éves szakmai gyakorlat
 - Rendezett, erkölcsös életvitel, magánélet
 - Protestáns vezetőképzésben szerzett szakképzettség
 - Összeférhetetlenség (a fenntartó díjazott tisztségviselője, alkalmazottja, a fenntartó képviselőjének hozzátartozója)
- Képviseli az intézményt, munkáltatói jogokat gyakorol
 - Köteles biztosítani, hogy az intézmény a világi és egyházi törvényeknek megfelelően, az Egyház erkölcsi értékeinek szellemében működjön.
 - Felel a gazdálkodásért.

10. Mutassa be az egyházi fenntartású intézmény gazdálkodásának jogszabályi hátterét!

- 2000.évi C. törvény a számvitelről
- 296/2013. (VII.29.) kormányrendelet az egyházi jogi személy beszámolási kötelezettségének és könyvvezetésének sajátosságairól
- 2013. évi IV. törvény a Magyarországi Református Egyház gazdálkodásáról
- A mindenkori költségvetési törvény

11. Mutassa be, mely alapelvek érvényesülését kell a gazdálkodási gyakorlatban megvalósítani?

- Autonóm egyházi gazdálkodás
- Átláthatóság, teljesség és valódiság
- Felelős gazdálkodás
- Méltányosság

12. Mutassa be a működés folyamatát!

- Tervezés

- Költségvetés tervezése
- Cél: szakmai eredményesség, az erőforrások hatékony kihasználása
- A költségvetés megvalósíthatósága (módosítási lehetőség)
- Költségek elkülönítése tevékenységek szerint

- Gazdálkodás

- Alaptevékenység: a vallási tevékenység
- Kiegészítő tevékenységek (intézmények)
- Oktatás
- Szociális gondozás
- Egészségügy
- Közművelődés
- Sport
- Vállalkozási tevékenység

Fontos!

A tevékenységek bevételeinek és költségeinek elkülönítése

- A gazdasági év megegyezik a naptári évvel
- Naprakész könyvvezetés
- Ellenőrizhető gazdálkodás
- Állami és egyházi törvényeknek való megfelelés
- Számviteli fegyelem megtartása

- Beszámolás

- Egyszeres könyvvezetés-pénzügyi szemlélet
- Kettős könyvvezetés-vagyon változások
 - Szabályzatok:
Számviteli politika
Pénzkezelési szabályzat
Kötelezettségvállalási és pénzkezelési szabályzat
Leltározási és selejtezési szabályzat
(célszerű gazdasági szakember bevonása)
 - Felelősség: (személyi)
A szervezet gazdálkodásáért felelős személy
Teljesítés igazolás
Utalványozás
Bankszámlák feletti rendelkezés joga
 - Beszámoló részei
Mérleg (leltárral alátámasztva)
Eredmény-kimutatás
Szöveges beszámoló a gazdálkodásról, működésről (kiegészítő melléklet)
Indoklás a költségvetéstől való eltérésről
A beszámolót a képviselő és a gazdasági vezető jegyzi.

- Ellenőrzés

Belső: Könyvvizsgáló, Számvizsgálók
Külső: korlátozott

13. Mutassa be a költségvetés funkcióit!

missziói /szakmai, vezetési és pénzügyi szempontok integrálása

- Tervezés, erőforrások felmérése
- Forrás allokáló szerep
- Munkaprogram számszaki megjelenítése
- Eszköz a nem szakértő testületi döntéshozók számára
- Világos költség áttekintés, megfelelő struktúra
- Felelősség tisztázása a döntéshozók és a végrehajtók között
- Munkavégzés hatékonyságának értékelési eszköze

14. A családjog alapelvei

- **A házasság és család védelmének elve**
A házasság és család védelme az Alaptörvény L) cikkében is megtalálható alapelv, amely védi a családot, mint közösséget, továbbá előtérbe helyezi a házasságot, amely kiemelt védelmet élvez a többi együttélési formához képest [Ptk. 4:1. § (1) bekezdés]. Az Alaptörvény a család alapjának a házasságot és a szülő-gyermek viszonyt tekinti.
- **A gyermek érdekének védelme**
Ezen alapelv a gyermek, mint autonóm személyiség számára biztosít aktív részvételi lehetőséget bizonyos kérdések eldöntésében (például véleménynyilvánítás a mindennapokban, a szülői felügyelet kapcsán, vagy a pályaválasztásnál). A törvény alkalmazása során mindenkor a gyermek érdekére figyelemmel, jogait biztosítva kell eljárni. A gyermeknek joga van családban felnőnie. Ha erre nincs mód, családi környezetben való nevelkedést és a korábbi családi kapcsolatainak megtartását biztosítani kell számára [Ptk. 4:2. § (1), (3) bekezdés].
- **A házastársak egyenjogúságának elve**
Alapvető tartalma, hogy a házastársak egyenjogúak mind a házasélet, mind a család ügyeiben, jogaik és kötelezettségeik egyenlők [Ptk. 4:3. §].
- **A méltányosság és a gyengébb fél védelmének elve**
A méltányosság elve korábban a házassági vagyoni jogban alkalmazást nyert, ezt terjesztette ki a jogalkotó a családjogi jogviszonyra. Ehhez szorosan kapcsolódik a kiszolgáltatott fél helyzetének figyelembevételét előíró, gyengébb fél védelmének elve [Ptk. 4:4. §].
- **A házasság létrejötte**
- **A házasság érvénytelensége**
- **A házastársak személyi viszonyai**
A házasságkötéssel házassági jogviszony jön létre, így szoros személyi és vagyoni jogok és kötelezettségek keletkeznek. Az erkölcsi normáknak kiemelt szerepük van. A személyi viszonyok jogi kereteit 3 szabály rögzíti:
 - együttműködési és támogatási kötelezettség,
 - közös és önálló döntési jog,
 - a lakóhely megválasztása.
- **A házasság megszűnése**
Házasság az egyik házastárs halálával, illetve a házasság bírósági felbontásával szűnik meg. A megegyezéses bontáshoz viszont a feleknek a járulékos kérdésekben is meg kell egyezniük, amelyek a következők:
 - a közös gyermek feletti szülői felügyelet,
 - a gyermekkel való kapcsolattartás,
 - a gyermek tartása,
 - a házastársi közös lakás használata,
 - a házastársi tartás.
- **Az örökbefogadás**
Az örökbefogadás célja, hogy az örökbefogadó, valamint annak rokonai és az örökbefogadott között családi kapcsolatot létesítsen, és biztosítsa az örökbefogadott családban történő nevelkedését. Örökbe fogadni kiskorú gyermeket lehet [Ptk. 4:119. §]. Az örökbefogadott az örökbefogadó vér szerinti gyermekének jogállásába lép [Ptk. 4:132. § (1) bekezdés]. Az örökbefogadáshoz nincs szükség annak a szülőnek a hozzájárulására,
 - aki a szülői felügyeletet megszüntető jogerős bírósági ítélet hatálya alatt áll,
 - akinek nevelésbe vett gyermekét a gyámhatóság örökbefogadhatónak nyilvánította,

- aki nem kiskorúság miatt cselekvőképtelen,
- akinek személye ismeretlen, vagy aki ismeretlen helyen tartózkodik, és a felkutatására tett intézkedések sem vezettek eredményre,
- aki gyermekét, annak érdekében, hogy más nevelje fel – személyazonosságának feltárása nélkül – egészségügyi intézmény erre kijelölt helyén hagyja, és 6 héten belül nem jelentkezik érte [Ptk. 4:127. § (1) bekezdés].

Az örökbefogadás előtti eljárás során a gyámhatóságnak meg kell győződnie arról, hogy az örökbefogadó – személyiségét és körülményeit tekintve – alkalmas-e a gyermek örökbefogadására. Ennek érdekében alkalmassági vizsgálaton és tanácsadáson kell részt vennie.

- **A szülői felügyelet**

A Családjogi Könyv részletesen szabályozza a szülői felügyelet kérdéskörét, és még erőteljesebben érvényre juttatja a gyermek érdekének védelmét. A szabályozás új struktúrájában a szülői felügyelet általános szabályai, a szülői felügyelet tartalma, a szülői felügyelet gyakorlása, továbbá a felügyeleti jog szünetelése és megszűnése kerül kifejtésre. Hangsúly helyeződik a különélő szülők felügyeleti jogának gyakorlására is.

- **A gyámság**

Szülői felügyeletet gyakorló szülő hiányában a gyámság jogintézménye biztosítja a kiskorúak gondviselését, képviselétét, vagyonuk kezelését a gyámhatóság által kirendelt gyám személyén keresztül [Ptk. 4:223–4:224. §]. A törvény nyomán a gyámság a szülői felügyelethez válik hasonlatossá. Az eddigieknél fokozottabban kerül kiemelésre a gyám gondozási és nevelési kötelezettsége és a családi környezetben való nevelkedés fontossága. Megkülönböztetjük a nevezett gyámot és a rendelt gyámot.

- **A gyám feladatai**

- **A gyámság megszűnése**

15. Gyermekvédelmi feladatok a köznevelési intézményben

- Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység személyi feltételei
- Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység célcsoportjai
- Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység területei
- Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenységének tárgyi feltételei
- Az információkezelés jogi, etikai és szakmai követelményei
- A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkaköri feladata
- A veszélyeztetettség megszüntetésére irányuló pedagógiai tevékenységek
- A veszélyeztetettség megszüntetésében együttműködő intézmények
- Jelzési kötelezettség a gyermekjóléti szolgálat felé
- A jelzési kötelezettség kiemelten kezelt indokai